Ч. 38. Краків, 15. травня 1940. Рік І.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Губернаторства

"Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse:
"Krakauer Nachrichten"
KRAKAU
Orzeszkowagasse 7. II.

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:
Редакції 104-81
Адміністрації 230-39
Дирекції 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Твердиня Літтіх в німецьких руках

= Головна команда, 13. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє:

Наступ німецького війська на заході дня 12. травня ц. р. відбувся з добрим успіхом.

В Голяндії німецькі війська наступають на захід від полудневого відтинка каналу Вільгельма. Вони ввійшли у звязок з ґрупами, що при помочі літаків висіли в Ротердамі.

В Бельгії німецькі війська здобули перехід через канал Альберта також на північний захід від Гасельт. Німецькі частини на захід від Літтіх, наступають на північ від Мас на захід. НІМЕЦЬКІ ЧАСТИНИ ДІСТАЛИСЯ ДО СЕРЕДИНИ МІСТА ЛІТТІХ. НА ЦИТАДЕЛІ ПОВІВАЄ ВІД 13. ТРАВНЯ Ц. Р. З ПЕРЕПОЛУДНЯ НІМЕЦЬКИЙ ПРАПОР так, що лише поодинокі зовнішні форти твердині ставлять ще опір. НА ЗАХІД ВІД УРТ І В ПОЛУДНЕВІЙ БЕЛЬГІЇ РОЗБИТО ФРАНЦУСЬКІ ЧАСТИНИ. НІМЕЦЬКІ ДИВІЗІЇ В СКОРОМУ НАСТУПІ ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ВЖЕ ЧОЛОВИМИ ҐРУПАМИ ДО ВИЗНАЧЕНИХ ЦІЛЕЙ.

На полудне від Саарбрікену і на полудневий схід від Цвайбрікену німецькі становища посунено вперед і забрано підчас цього до неволі кілька сот полонених.

Наступ армії піддержувало летунство, атакуючи ворожі концентраційні осередки, маршові кольони і залізниці. Крім цього німецьке летунство продовжувало з повним успіхом велику акцію за повітряну перевагу над ворогом над західним тереном воєнних дій. Загалом знищено 12. травня коло 320 літаків, в цьому 58 у повітряному бою, 72 протилетунською артилерією, а решту на землі. Тільки підчас одного британського налету на переходи через ріку Мас біля Мастріхту протилетунська артилерія зістрілила 25 літаків. Одна мисливська ескадра зістрілила 16 ворожих літаків. Власні втрати, в порівнанні з втратами ворога і з огляду на успіхи, були також вчора незначні. Вони сягають 31 літаків.

Також на морі ворог має вликі втрати. ПЕРЕД ГОЛЯНДСЬКИМ ПОБЕРЕЖЖЯМ БОМБИ ВАЖКО УШКОДИЛИ ОДИН КРУЖЛЯК, ДАЛІ ОДИН КРУЖЛЯК КЛЯСИ »СУСТГЕМПТОН«, ЗАТОПИЛИ ОДИН ТРАНСПОРТОВИЙ КОРАБЕЛЬ 15.000 ТОН МІСТОТИ ТА ВИКЛИКАЛИ ПОЖЕЖУ НА 7-ох ІНШИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛЯХ.

ПЕРЕД НАРВІКОМ ДЕ ЗЯВИЛИСЯ ЗМІЦНЕНІ ВОРОЖІ ВОЄННІ КОРАБЛІ, БОМБИ УШКОДИЛИ ВАЖКО ОДИН КОНТРТОРПЕДОВЕЦЬ І БІЛЯ ГЕМСОЙ ОДИН КРУЖЛЯК. Німецькі частини, що оперують в середущій Норвеґії біля Мосіє і Мо дістали нову допомогу. Німецька ґрупа в Нарвіку боронилася проти переважаючих сил ворога.

До успіхів німецького летунства в дні 12. травня ц. р. дальші повідомлення додають затоплення чотирьох дальших кораблів Один контрторпедовець і один транспортовий корабель затонули безпосередно після вибуху, на двох інших повстала пожежа. Загалом затоплено в цій останній акції торговельних кораблів загальної містоти 10.000 тон, не враховуючи контрторпедовця.

—о—

18.000 голяндців в німецькому полоні

= Берлін, 14. 5. — Німецькі війська здобули перехід через канал Альберта також на північний захід від Гасельт і в численних інших місцях. Вже в перших днях боїв, після здобуття переходу через Мас біля Мастріхту, збудовано сильний міст. Проломанням позицій над каналом Альберта початкові досягнення біля Мастріхту щораз більше ширшають. Положення вможливлювано бельґійським, французьким і британським військам пляновий і безпечний марш. Та сильний німецький протиудар внеможливив ці ворожі дії. Біля Тільбурґа в полудневій Голяндії попав у полон один голяндський ґенерал зі штабом. З дотеперішних звідомлень виходить, що досі попало у німецький полон 18.000 голяндських вояків. Німецькі війська осягнули голяндське побережжя біля Гарлінґен, наступають в напрямі Цвідерзее. Таким робом обсаджування провінції Ґронінґен в північній Голяндії закінчено.

Невтральних щораз то менше

Краків, 12. квітня 1940.

Всесвітня історія є історією воєн, а не мирного часу. І коли з усіх наук історія є наукою, яка найбільш захоплює, то причиною цього є — вічна змінливість воєн. Хочби десятки разів воювали два ті самі народи, дві ті самі держави, всеодно одна війна до другої не буде подібна! Не є правдою, що історія повторяється, він є теж правда, що повторюються війни. Вони повторюються хіба тим лише, що щораз знову є, — але ніколи не є вони ті самі і такі самі. Деякі є взаємно більші подібні, інші знову менше, а проте завжди кожна війна вносить у всесвітню історію зовсім нові елементи: не тільки нову техніку воювання, не тільки нові задуми стратеґів, але й нові ідеї, які виринають з ході воєнних подій та стають напрямними для світа людської культури.

Новиною цієї війни є втягування в її вир всіх невтральних держав, байдуже, чи це діється з їх волею чи проти їх волі. Є такі невтральні держави, яких симпатії стоять виразно чи по стороні Німеччини (Італія, Еспанія) чи Англії (Норвеґія). Однак більшість тих держав є невтральними в повному того слова значінні: вони рішуче не бажають собі вмішуватись до конфлікту, що не є їхнім конфліктом. Який інтерес каже їм підтримувати британський імперіялізм або брати участь у визначуванні німецько-середньоевропейського життєвого простору? Єдиним бажанням цих невтральних держав є триматись осторонь війни та щонайбільше — заробляти, як торговельний доставець і посередник. Але саме тут, на господарському терені, починається їхня траґедія. Бо теперішня війна не є війною боєвих фронтів у розумінні попередніх воєн.

Воєнним фронтом є господарський фронт. Проголосивши господарську бльокаду Німеччини, Англія гадає зломити її голодом хліба і всіх тих сировців та матеріялів, які необхідні для армії. Через те виринула проблема опанувати ринки німецького імпорту. Німецько-совітське порозуміння було першим проривом у бльокаді — не так мілітарній, як саме господарській. Вивіз скандинавських природних скарбів до Німеччини був першим товчком встрягнути туди зброїно: німецька відповідь на цей англійський задум був другим активним проривом в англійському пляні господарської бльокади. Але одночасно це був перший випадок, коли невтральна країна стала тереном боїв двох воюючих великодержав. Симпатії норвеґів до західних держав штовхнули норвеську армію до частинного збройного спротиву. З перемогою Німеччини траґедія норвеґів кінчається, але одночасно виринає питання: хто черговий?!

У великанському змаганні, яке ведеться на наших очах, *перестало обовязувати* колишнє право кожного народу чи

держави — свобідно розпоряджати своїми добрами: без цих дібр великодержави не могли б вести війни, якої вислід є питанням їхньої екзистенції, і тому добра невтральних держав стають безпосереднім предметом спору, який може бути вирішений і проти волі самого власника! Не маючи змоги вдарити безпосередньо Німеччини військовою силою, Англія і Франція шукають можливостей вдарити її посередньо, бючи по оседердках її торговельного довозу. Не стратегічні пляни, лише мапи природних багатств стали предметом студій франко-англійських державних мужів. Скандинавія, Кавказ, Балкан — це далекі країни від сутнього поля бою. Але через своє багатство вони можуть самі перетворитись у боєве поле. Замість дощу золота, багатство цих країн може стягнути на багате-нещасливе населення дощ смертоносних набоїв...

В оцій наймаркантнішій новій рисі теперішньої війни — втягати у вир війни невтральні країни, має свій глибокий символічний змисл. Здавалось би, що у процесі національного і соціяльного зрізничкування людство дійшло так далеко, що кожний нарід і кожна країна може відмежуватись від усіх близьчих і дальших сусідів китайським муром. Тимчасом показалося, що навпаки: взаємні інтереси є так тісно переплутані, що коли їх розвязувати ударом меча — меч вдаряє по всій рідні народів. Але є теж і другий, ще глибший змисл »ліквідації невтральних«. А саме: не може бути невтральних не тільки у справі розподілу матеріяльних дібр поміж усіх мешканців ґльобу, але й у боротьбі ідей! До минулого належать розпливчасті теорії, від яких нікому ні гаряче ні студено. Із хаосу понять виринають яскраві обриси ідей, які вимагають теж ясного становища. Таксамо, як щораз менше у світі місця для одиниць і цілих народів слабих, нерішучих, податливих на чужі впливи, таксамо нема місця на »невтральні« світогляди, завжди готові, щоб пристосовуватись до конюнктуральних обставин. Світ та його мешканці ввійшли у боротьбу за такі високі ставки, що не може бути невтральних. Коли хто не хоче сам зясовувати своєї позиції, його силоміць втягнуть у вир боротьби та вирішать її без огляду на його бажання!

Всесвітня історія вчить нас, що ніяка велика війна не кінчалася лише пересуванням кордонів на політичній мапі. Щобільше: зміна державних кордонів здебільша завжди бувала немов формальним покажчиком поважнішої зміни, що приходила внаслідку воєнного зудару, — зміни у світі понять, ідей, духових течій і напрямних. Війнам товаришили переввороти політичні, господарські, соціяльні, війнам товаришили переввороти світоглядів. Боротьба проти невтральних є одним із тих переворотів, що його приносить зі собою війна.

Новиною цієї війни є те, що вона розконспіровує тих, які зберігають тільки назверх формальні вигляди невтральности, по суті невтральними не будучи. Розконспіровує їх та втягає у свій кровавий танок. Новиною є теж невідома досі у всесвітній історії стратегічно-політична тактика Англії — засадничо терен війни поширювати,—як це було зі Скандинавією, а тепер з Бельгією, Голяндією, — замість його звужувати. Коли з одного боку Англія намагається втягнути до війни активно всіх, то з другого боку Німеччина не може спокійно приглядатися ні політиці політичного окруження, ні політиці господарської бльокади. Не диво, що »невтральних« стає у цій війні щораз менше. Не тільки »невтральних« у лапках, але й невтральних без лапок. Невтральних стає щораз менше у цій війні і що щораз менше буде їх у світі, коли річ їтиме про вирішення якоїнебудь поважної проблеми. Нині йде річ про перебудову світа на нових основах. Чи існує взагалі якканебудь інша поважніша проблема?!

Найсильніший бельгійський форт Літтіх у німецьких руках

= Берлін, 12. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: Сьогодні пополудні піддався найсильніший форт твердині Літтіх, а саме Ебен Емель, що панував над переходами через ріку Мас і каналом Альберта. Команданг і 1.000 вояків дісталися в полон. Вибраний відділ летунів під командою поручника Віціга, ПРИ ДОПОМОЗІ НОВОВИНАЙДЕНОЇ ЗБРОЇ довів до того, що форт став нездібним до опору й унешкідливив залогу. Після цього як одній частині армії, що наступала з півночі вдалося по завзятому бою навязати звязок з відділом Віціга, залога склала зброю.

Велике жниво німецьких летунів

= Берлін, 12. 5. — Німецька західня армія перейшовши голяндський, бельгійський і люксембурський кордон розбила всюди в Голяндії і в Бельгії ворожі прикордонні війська та не зважаючи на знищення численних мостів і всякого роду запори наступає швидко вперед. Німецькі військові частини при допомозі легкопадів і летунських десантів висіли в різних місцях і миттю перевели доручені їм охоронні завдання.

Німецьке летунство піддержувало безнастанно акцію армії, атакуючи ворожі укріплення, становиська, колони ворожих військ і табори, ушкоджуючи та руйнуючи бомбами дороги, залізниці і мости. Далекі розвідчі лети викривали рухи ворожих військ. НІМЕЦЬКЕ ЛЕТУНСТВО ПЕРЕВЕЛО 10. ТРАВНЯ МАСОВОЮ КІЛЬКІСТЮ ПЕРШУ АТАКУ У ВЕЛИКОМУ СТИЛЮ НА БАЗИ ВОРОЖОГО ЛЕТУНСТВА У ФРАНЦІЇ, БЕЛЬГІЇ І В ГОЛЯНДІЇ. ВОНО БОМБАРДУВАЛО 72 ЛЕТУНСЬКІ МАЙДАНИ, ЗНИЩИЛО НА НИХ 300 ДО 400 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ, ЗРУЙНУВАЛО ПОЖЕЖАМИ І ВИБУХАМИ ЧИСЛЕННІ ЛЕТУНСЬКІ БУДОВИ І ГАНҐАРИ. ЗОКРЕМА НЕЩАДНО БОМБАРДУВАЛО ФРАНЦУСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ БАЗИ В МІСЦЕВОСТЯХ: МЕЦ, НАНСІ, РАЙМС, РОМІЛІ, ДІЖОН І ЛІОН. У ПОВТІРЯНІЙ БОРОТЬБІ ВОРОГ ВТРАТИВ 23 ЛІТАКИ. 11 власних літаків зістрілених, 15 не вернулося.

Ворог атакував бомбами 10. травня місто Фрайбурґ і скинув в ночі з 10. на 11. травня запальні та розривні бомби на три місцевості в Руршині, при чому згинули 2 цивільні особи, кілька ранено і заподіяно незначні шкоди. Три ворожі літаки зістрілено.

Затоплено між Кале і Дюнкерк бомбами два торговельні кораблі по 5 і 2 тисячі тон містоти. Німецький підводний човен затопив один ворожий підводний човен. Німецький стежний корабель затопив один ворожий контрторпедовець.

Положення в Норвегії не змінилося. — біля Нарвіку поцілено кількома бомбами різного калібру один британійський панцирник та один кружляк.

—o—

Північна Голяндія в німецьких руках

= Берлін, 13. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: Повітряна фльота завдає ворогові нові важкі удари. Впродовж сьогоднішнього передполудня зістрілено вже 58 ворожих літаків, в тому 20 літаків типу »Спітфайр«. На середущій частині Північного Моря німецькі літаки затопили один британійський кружляк найновішої конструкції. Другий кружляк ушкоджено важко в Офотському фйорді. Після заняття Ґронінґен північна Голяндія опинилася за два дні в німецьких руках. Частини німецької армії осягнули біля Гарлінґен береги Північного Моря. Щоб оцінити цю акцію треба знати віддалення між німецьким кордоном і Гарлінґеном на західньо-голяндському побережжі, що доходить до 120 км. Отже частини, які тут наступали, забезпечили великий простір до 48 годин.

Крім цього німецьке летунство осягнуло сьогодні пополудні надзвичайний успіх в атаках на ворожу морську фльоту на голяндському побережжю. Затоплено один великий транспортовий корабель 15.000 тон містоти. На 6-тьох інших кораблях спричинено бомбами пожежу.

Знищено нових 300 літаків

= Берлін, 12. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: В тісній співпраці армії і летунства німецький наступ на заході розвивається з успіхом. У Голяндії німецькі частини заняли Ґронінґен. Німці дійшли до Гарнінґен і східних берегів Цвідер-Зее. Перебившись через позиції над Ізелею проломано в наступі на захід також лінію, що йде з Аменсфорту на Репен, дальше позицій на полудні.

Між Гасельт і Мастріхт здобуто перехід через канал Альберта. Форт Ебен Емель, на полудневий захід від Мастріхт, що є найсильнішим фортом твердині Літтіх є в німецьких руках. Командант і залога з 1000. вояків піддалися.

БІЛЯ ЛІТТІХ НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ВДЕРЛИСЯ ЧАСТИННО ГЛИБОКО В ПЕРЕДПІЛЛЯ ТВЕРДИНІ.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА, ЩО НАСТУПАЮТЬ В ПОЛУДНЕВІЙ БЕЛЬГІЇ ЗЛОМИЛИ ШВИДКО СПРОБУ ВОРОЖОГО ОПОРУ. ЦІЛИЙ ЛЮКСЕМБУРҐ В НІМЕЦЬКИХ РУКАХ.

Німецьке летунство продовжувало таком 11. травня широко закроєну акцію проти ворожих повітряних сил Франції, Бельгії і Голяндії. Бомбардовано наново велике число летунських майданів викликуючи пожежі в ганґарах, знищено летунські обекти, склади нафти та муніції. Вдалося знищити тільки на одному летунському майдані в Бо 30, на летунському майдані в Орлеані 36 ворожих літаків. В повітряних боях зістрілено 52, протилетунською артилерією 12 ворожих літаків. Отже можна з певністю принятии, що також вчорашнього дня 300 ворожих літаків впало жертвою німецького летунства. Воно з успіхом бомбардуло ворожі концентраційні осередки, транспорти війська, залізничі обекти, маршові і самоходові кольони за французькою і бельгійською боєвою лінією.

На бельгійсько-голяндському морському побережжю німецькі летуни атакували морську фльоту, транспортові кораблі і десанти. В Плішинґені поцілено нафтовий корабель, в середній частині Північного Моря ушкоджено ворожий контрторпедовець.

В ночі з 11. на 12. травня поодинокі літаки ворожі налітали на західню Німеччину і бомбардували знову ряд невійськових обектів без великого успіху. Втрати власних літаків в порівнанні з втратами ворога дуже незначні. Не вернулося 35 літаків.

Положення в Норвегії незмінене. Німецьке летунство атакувало біля Нарвіку ворожі воєнні кораблі і сухопутне військо, затопило один контрторпедовець, один важко ушкодило.

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Нічого не дати, все відібрати

11)

Права передруку й перекладу застережені.

Завданням цих нарисів є дати загальну характеристику польської політики та покликуватись на факти, як на доказ наведених тез. Щоб подрібно входити у вичислювання фактів — на те треба би окремих не статтей, а енцикльопедичних томів із численними співробітниками та відповідними умовинами для джерельних студій. В першу чергу торкається воно польської національної політики, себто поведінки польської влади і польського громадянства супроти всіх національних меншин впродовж 20-ти літ.*)

Польські державні діячі та польські публіцисти залюбки покликувалися на арґумент, який мав виправдувати польську меншиневу політику та доказувати польський лібералізм і толерантність супроти неполяків у державі: „деінде меншинам поводиться гірше". А на доказ, що меншинам у Польщі не поводиться „найгірше" — звикли поляки вказувати на те, що меншини мають. Одначе при цій своїй арґументації польська сторона завжди промовчувала дві істотні речі: 1) *прийняті власні зобовязання супроти меншин* і 2) *стан посідання тих меншин у хвилині їх прилучення до Польщі*. Коли треба було полякам, то вони славили свою державу, як країну демократичних свобод, що продовжує „благородні традиції Ягайлонів" „за нашу і вашу свободу", — іншим разом знову казали про пережиток демократії з її тезами толеранції, немов би відмова від демократії мала бути рівнозначною з відмовою від справедливої розвязки меншиневої проблеми! Забріханість, яка була прикметною рисою державного устрою, що був штучним зліпком демократичної републики й оліґархічної диктатури та дозволяв або признаватися до одної із тих систем або її лаяти, в найяскравішій мірі на кожному кроці проявлялася на меншиневому відтинку. Послам дозволяли виголошувати різкі промови з соймової трибуни та наводити факти переслідування, дозволяли на інтервенційні заходи і рішуче заперечували, немов Польща має замір винародовлювати меншини. Але *даних обіцянок уряд і поодинокі його міністри у суттєвих справах ніколи не дотримували!* Те вічне покликування себе на свій здогадний лібералізм, одночасно щораз нові заборони й обмеження, облесливі слова, що йшли наперемінну з брутальними карними військово-поліційними експедиціями, вічне й безпереривне цькування преси зі спорадичними вуличними погромами, вічні шикани й колючки та маніфестації власного патріотизму, які найчастіше приймали форму образи співгромадян непольської національности — все воно так дратувало меншини і витворювало таку нестерпну атмосферу, що кожний неполяк у Польщі хотів — зміни. „Хай на гірше, аби інакше" — стало може політично нельоґічною, але психольоґічно цілком оправданою думкою головно українців і білорусинів. І тому — згідно з історичною правдою — треба ствердити факт, що в хвилині упадку Польщі *ніхто* з меншин не жалував її!

*) Польській політиці супроти німецької меншини присвячений І-ий том „Білої Книги", з текстами деяких промов німецьких парляментарних представників, зі звітами, описами погромів і т. д. Що ж до політики супроти українців, то про це появиться окрема книжка про 20-літне буття українського народу під польською владою, так, що дуже легко перевірити правильність тверджень, що ми їх тут наводимо, на довгій низці докладних фактів і даних, списаних фахівцями із документарних джерел у згаданих двох найважніших публікаціях про дві територіяльні меншини, з якими конфлікт був найгостріший і для Польщі найнебезпечніший.

Польська влада і польське громадянство вічно не могли рішитися, як ставитись до непольських народів у Польщі: чи як до „внутрішніх ворогів", супроти яких треба стосувати режім поліційних репресій та політику чимшвидшого насичення краю польським напливовим елементом, чи як до співгромадян, які разом *з обовязками* супроти держави мають і *права*, та які разом з своєю частинною відповідальністю за державу повинні дістати і частину влади в ній. 20 літ товклось у Польщі питання „хто винен?", хто винуватий у тому, що польсько-меншиневі відносини щораз гіршають, що атмосфера національних відносин у Польщі щораз густіша. 20 літ вічно й безупинно польські міністри, достойники з політичного департаменту міністерства внутрішніх справ та воєвідських виділів безпеки повторювали стару столипінську тезу, що „спершу успокоєння, потім реформи" та 20 літ „вспокоювали" меншини, забороняючи їм всякі політичні амбіції та щораз звужуючи терен культурних і господарських можливостей вияву. Вічно тицькали меншинам вимогою льояльности, ніщо не було достаточним доказом на цю льояльність. Дійшло до того, що само користування рідною мовою українських клієнтів у державних чи самоуправних установах, ба навіть при віконці каси на залізничих стаціях на території з великою перевагою непольського населення — було в очах даного урядовця чи поліціянта

„демонстрацією". Триматися своєї рідної мови та віри — називалось „робити політику" і „бути шовіністом". Урядовець чи вчитель не-поляк, перенесений до центральної Польщі, вилітав з посади, якщо зважився передплачувати рідну ґазету, хоч би навіть та ґазета пропаґувала потребу порозуміння і цупко трималася метод леґальної боротьби. І за 20 літ так і не вирішено найбільш засадничої проблеми меншиневої політики: чи меншини, не відпекуючись своїх національно-політичних ідей та не відмовляючись від амбіцій проявляти себе як культурники і господарники саме на свому рідному терені — можуть бути одночасно вартісним елементом для держави чи ні?! Теоретично признано вкінці лише, що сам *край*, заселений суцільною кількаміліоновою масою непольських громадян, повинен бути *господарсько* піднесений, що *люди* повинні мати змогу заробітку. Але у практиці і ця теза брала в лоб: бо господарська (земельна, кредитова, кооперативна, торговельна, реміснича) політика йшла теж *виключно* по лінії екстермінаційного польського шовінізму і доводила до павперизації *цілого* краю, з упривілеєнням тільки фаворизованих одиниць, як носіїв не господарського піднесення, а — польщини. Так було з кольонізацією і військовим осадництвом на переселених теренах, заповнених господарсько невистарчальними карловатими земельними варстатами, так було з політикою супроти української кооперації, зі спроваджуванням з західно-польських земель ремісників на Волинь і до Галичини, з проголошуванням всіх непольських чисто господарських станиць, які платили податки і працювали для добра *всіх* громадян, — *протидержавними* установами!

За 20 літ експериментування і теоретизування, польські діячі і політики надзвичайно дбайливо оминали питання: *„хто почав перший?"*, — себто, хто перший завинив, що непольські народи у Польщі почали виявляти себе „нельояльними". У підході до національної політики польська влада і польське громадянство не тямили, що *ніодин* із непольських територіяльних народів у Польщі не дістався туди *добровільно*, тільки внаслідок *програної війни*. І політика супроти народів силоміць включених до своєї держави, розпочалася від концентраційних таборів (у Домбю, Букшопах, Ланцуті і Стшалкові було ок. 20.000 українців!), від принимання до університету у Львові тільки „тих, що служили в польській армії", себто від зачинення дверей високих шкіл перед українською молоддю, від льокавту державних урядовців та залізничників української національности, від вимоги складати на вірність Польщі принижуючу присягу від тих, які ще вчора були урядовцями української держави, від кольонізації і осадництва. Одночасно впродовж повних 20 літ культивовано дуже дбайливо *атмосферу* війни, перманентної війни, яка розпочалась у листопаді 1918 року у Львові та польськими повстаннями на Шлеську. На камяницях залізні хрести, вулиці позназивані іменами, ненависними для українців („львовске дзєці", Мончинського, „орльонт" іт. д.), вічні паради і маніфестації на честь перемоги над українцями — на очах українців, в українському краю, в частині держави, де українці творили абсолютну більшість населення. Одночасно тому самому населенню відмовляли навіть права вживати свою національну назву та одночасно вимагали від нього бути „активно льояльним" (бо „пасивна льояльність" — податки, рекрут і послух судовим присудам — не вистарчала!), а кожний спротив, кожний вияв бунту давав притоку для дальших масових репресій.

Вічно казалося про „співжиття". Але всі спроби поставити те співжиття у *політичну* площину розбивалися завжди на одній і тім самім: від національних меншин у Польщі вимагали не тільки льояльности, але навіть *любови*, вияву теплих почувань супроти польської держави, — зате польські правителі й польське громадянство не почувалися до ніякого обовязку щонебудь меншинам *дати*. Казалося, що „меншини не можуть бути упривілеєні, бо всі громадяни мають рівні права". Це була, очевидно, казуїстика. Замкнений доступ до державних та самоуправних установ, зокрема цілком виключений доступ до державної адміністрації; замкнений доступ до старшинського кадру; майже замкнений доступ до судівництва; замкнений доступ до земельного варстату праці, який згідно з гаслом „ані пяди землі неполякові" щораз більше переходив у руки польські; для молоді цілком замкнений доступ до одних високих шкіл (польських), до інших утруднений, і т. д. і т. д. — це були „рівні права".

На доказ, як знаменито меншинам ведеться у Польщі, офіційні польські звіти та злобні або неграмотні журналісти вказували на число меншиневих культурних і господарських станиць. Промовчували, що ці станиці, здвигані *виключно* працею, ініціятивою, енергією і капіталом непольським та *в боротьбі з польськими перепонами, шиканами, заборонами*. В одному 1938 році закрито 104 читальнь „Просвіти", та за перших пять місяців 1939 р. — 168 читалень! У 1912 році українських народних шкіл на державному буджеті було у Східній Галичині 2.420, плюс 79 на Лемківщині, плюс 443 на Волині (за українських часів) та 22 на Поліссі, разом в дні переходу „східніх кресів" до Польщі було на них 2.964 українських, державою утримуваних, народних шкіл. На 1. XII. 1930. р. залишилось із них буквально 134. Зате з 1.590 польських шкіл із 1912 р. зробилось 2.307 шкіл польських та 2.378 „утраквістичних", себто *також польських*, бо більшість предметів вчили *по*

польськи та вчили їх *польські* вчителі й учительки, навмисне спроваджувані з заходу, щоб не вміли української мови автохтонного населення. Закон з 31. VII. 1924 р., який дозволив на ту „реформу" шкільництва, носить підпис Ст. Грабського, як міністра освіти, і Ст. Тугута, як віцепреміера; цей останній прилюдно, серед дискусії на одному відчиті у „Клюбі сполечно-політичнім" у Варшаві та в ґазетному інтерв'ю заявив, що коли б міг, то відкликав би свій підпис, бо Ґрабський, міністр освіти, ганебно його піддурив і обманув, запевнивши його, що це закон — добрий і корисний для українців! Одночасно Ст. Ґрабський, у полеміці з Ст. Ґломбінським, з гордістю вказував на знищення укр. шкільництва, як на свою заслугу. Коли серед польських політиків і державних діячів були люди, які свідомо обріхували й обманювали власних товаришів в уряді, польських патріотів-державників, коли хотіли вдарити українців, то що ж казати про їх поведінку безпосередньо супроти ненависної нації! Клясичним покажчиком польської національної політики була справа українського університету: 8 українських катедр і 4 доцентури, на львівському університеті зперед світової війни — скасовано відразу. Згодом привернено одну одніську доцентуру! Катедру української літератури введено окремим розпорядком міністра освіти на три роки перед вибухом війни, але до останнього часу її не урухомлено! А в статтях 24—26 закону з 26. IX. 1922 сказано чорним на білому, що „найдальше до двох літ" має повстати українських університет на терені одного з трьох східньо-галицьких воєвідств! Обіжником з 2. III. 1924 року заборонено вживати у школах терміну „український". Офіціяльним терміном залишився теж і до останнього часу термін „русин — руський". У Галичині були самі русини, але важко було русинами називати автохтонів Волині: вони вже звалися українцями. Зате між Галичиною і Волинню створено „сокальський кордон", який мав служити на те, щоб не допустити, щоб Волинь „заразилася" галицьким українським „шовінізмом". Очевидно, ціль була та, щоб не дати змоги львівським українським централям діяти поза трьома галицькими воєвідствами: у 1934 році відірвано від звязку з Ревізійним Союзом Українських Кооператив 430 кооператив, що їх завдяки РСУК-ові засновано, та піддано польському ревізійному союзові. Мітичних 2-ох чи 5-ти народніх шкіл на Волині, зазначених в офіціяльному звіті, ніхто не міг ніде віднайти, а на Поліссі і Холмщині не було ніодної української школи. Зате родовід гуцулів вивели від ґотів, поліщуки стали „тутейшими", а на Лемківщині творено окрему лемківську мову і націю: лемківський „Буквар" та лемківські „Читанки" заведено тому, що шкільним товаришем міністра внутрішніх справ Перацького був москвофіл Гнатишак з Криниці, який переконав міністра, що Лемківщиною можна знаменито напакостити українцям! І не з державної потреби та конечности, а з охоти пакостити українцям, з чисто неґативістичного гону, ділялися всі інші великі переслідування і малі шикани. До перших треба зарахувати земельне законодавство, а головно закон з 15. VII. 1920, 28. XII. 1925 і 14. IV. 1937 та ще більше земельна практика, яка спершу допускала 5% покупців-українців, потім фактично ані одного відсотка! Лише до 1. I. 1923 р. скольонізовано у самій Сх. Галичині ок. 200.000 га землі, а на всіх українських землях 445.000 га! До великих речей належала цілком божевільна політика супроти молоді, якій не давали ніяких леґальних можливостей виладовувати природний молодечий темперамент („Пласт" розвязано у 1930 р.), якій не давали змоги навіть історії вчитися у середній школі рідною мовою, ані студіювати у рідній високій школі, ані орґанізуватись у власних академічних товариствах. Малими, але безугавними шиканами були ті спорадичні вуличні погроми, що йшли під опікою поліції (головно осінь 1938 р.!), заборона будувати український театр, вивласнення „на військові цілі" (на будову одного відділу львівської політехніки!), единого українського спортового майдану, площі „Сокола-Батька" у Львові, яку 40 літ викуплював увесь український нарід своїми дрібними складками. Кількасот українських священиків дістало судові засуди на високі грошеві кари або на вязницю в ославлених „метрикальних" процесах (за вписування до метрик назвиськ з закінченням „ський" або „ич", замість „скі" і „іч". Вічно йшли шикани у справах мови, надписів, пашпортів, пресової цензури. Найвищого церковного достойника, найвищий авторитет в українському народі змішували з болотом (виступ посла Войцеховського проти митр. Шептицького та безупинна кампанія польської преси проти св. Юра і всього гр.-кат. духовенства). Кожний конструктивний здобуток українців був гаслом до алярмів про „українську небезпеку". А всі спроби довести до якоїсь злагоди конфлікту кінчилися повною невдачею — з польської вини.

Як ці спроби виглядали?

Загальні Збори Т-ва „Лемківщина" в Сяноці

Розвиток і теперішній стан музею „Лемківщина"

Дня 5. травня ц. р. відбулися заг. збори Т-ва »Лемківщина« в Сяноці, на яких голова **проф. Л. Ґец** склав основний звіт про діяльність Виділу та розвиток музею »Лемківщина« за останнє 10-ліття.

Музей:

	Збірки	було	приріст	разом
1.	Книгозбірня	647	7	654
2.	Заг. збірка	401	37	438
3.	Ікони	164	9	173
4.	Арх. докум.	2820	—	2820
5.	Док. У. Н. Р.	254	1	255
6.	Нумізматика	439	5	444
7.	Медалі	46	—	46
8.	Вишивки	314	—	314
9.	Тканини	139	9	148
10.	Одяги	—	58	58
	За евіденційними книгами	5224	126	5350
без вин. 1.	Писанки	190	20	210
без вин. 2.	Укр. банкноти	48	2	50
без вин. 3.	Світлини	309	11	320
без вин. 4.	Картки	86	14	100
	Разом скат. (чисел)	5857	173	6030
склад	Укр. банкноти	190	10	200
склад	Нумізматика	1000	—	1000
склад	Банки різні	1000	—	1000
	Разом Експонатів	8047	183	8230

Рух Товариства:

Членів	23	18	41
Дослід. сіл	102	4	106
Згад. у пресі	75	14	89
Відвідини	739	170	909
Письм.	383	10	393

Каса Товариства:

Рік 1938/39 — 444.16 зл. 2 дол. — стан 244.22 зл. 2 дол.

Рік 1939/40 — 1296,63 зл. 2 д. — стан 898,29 зл. 2 дол.

Діяльність Товариства:

За всі роки — 1931—1940 — 3.853,01, 2 д.

У діловому році 1939/40 продовжувано розпочаті консерваційні роботи зібраних експонатів у всіх музейних відділах.

Заложено новий відділ п. н. „Одяги" і відділів за книгами маємо тепер 10.

Зроблено сім наукових дослідів у терені і зібрано музейний матеріял: 1) в Загірю, архів Олеховецького деканату (решта), 2) Тарнава — фелони, 3) Лукове — фелон і старі тканини, 4) Середнє велике і 5) Хоцень — етноґрафія і церковне мистецтво, 6) Дудинці — ікони і фелон, 7) Пелля — різні часописи і залізний замок.

Війна перериває ток нашої праці і ми звертаємо всю увагу на забезпечення музейних збірок.

Сконстатовано колеґіяльно, що збірки Музею „Лемківщина", по переході військ одної і другої армії є у порядку і в цілості заховані — чого не можна сказати про сусідський музей „Земі Сасноцкей".

Дня 18. 9. 1939 р. відвідав голова т-ва „Лемківщина", музей „Земі Саноцкей" і при свідках ствердив, що двері до музею є отворені, а експонати розкинені по землі у великому неладі (документ).

Дня 19. 9. 1939 р. звертаюся до місцевого старости і одержую наказ перебрати майно „Музею Земі Сан." аж до дальшого зарядження (документ).

Відданий мені під опіку „Музей З. С.", невідомо хто, вічно отвирає. Тоді голова і містоголова т-ва „Лемківщина", з посадником міста д-р Ванчицьким виєднали в Ортскомандо приказ у трьох примірниках, яким забезпечено двері, „Музею З. С." перед вломом. В тім часі, ґраф Красіцькі з Ліська віддає за письмом свої мистецькі збірки до „М. З. С.", що є вже під моєю опікою. Збірки ці містились у 48 скринях і скрині, за згодою ґрафа забрала від мене місцева німецька влада дня 5. 10. 1939 р. (документ).

Інтерпеляція нашого проводу т-ва „Лемківщина", на чолі з посадником д-ром Ванчицьким у д-ра Шаара, місцевого нового старости в справі одержання нової домівки для Музею „Лемківщина" на Замку. Д-р Шаар оглядає оба музеї і нічого не рішає.

Комісар міста пересилає перше письмо, котрим передає Замок до диспозиції музеєві „Лемківщина", але тільки тимчасово Це письмо звернено як невистарчальне.

Друге письмо комісар міста віддає партер Замку до нашої диспозиції дня 8. I. 1940 р. Від цього дня ключі від Замку є в наших руках (документ).

На приказ Ґен. Ґуб. виконано точний спис експонатів у „М. З. С." у трьох примірниках. Тепер чекаємо на комісію з Кракова, яка має рішити остаточно володіння Замком.

Дня 14. 3. 1940 р. голова виїхав у терен, до Костарівець, за іконами і привіз їх 6 штук. За ці ікони ішли старання через шість років і аж тепер їх здобуто.

Виконано проект памяткового альбому разом з касетою до диспозиції Укр. Н. Р. Проект і рисунок проф. Л. Ґеца.

Ухвалено зробити велику виставу мистців Л. Ґеца і Петра Обаля. Виставу виконано від 23. IV. до 2. V. 1940 точно і з успіхом для Товариства.

Виділ дякує п. І. Добрянській, за повну посвяти працю для добра нашого Товариства.

Наше Товариство кінчить повних 10 літ праці і рік 1940 це рік нашого ювілею. До управи музею належать: проф. Лев Ґец, — голова, проф. Ірина Добрянська, — заст. гол., проф. Дора Левицька — секретар, проф. Іван Флюнт — скарбник, проф. Петро Обаль, — бібліотекар, о. Степан Венгринович, — господар, д-р Ростислав Єндик, — пропаґанда. Заступники: мґр. Я. Бажалук, І. Городецькийч Контр. комісія: о. Омелян Константинович, м-р Мацілинський і рад. М. Клецор.

Бельґія - Голяндія - Люксембурґ

День 10. травня ц. р. — це переломова дата в історії німецько - англійсько-французьких змагань. Акція, що її в цьому дні на світанку започаткувала начальна команда німецької збройної сили — це вже не тесаме, що місяць тому в Данії й Норвеґії. Це — рішучий, гідний великого народу та його могутньої армії крок, щоби покласти врешті край усім цим крамарсько-спекуляційним махінаціям протинімецької мафії. Це — започаткування вирішної стадії війни, що її так побоювалися західні хитруни. На полях Бельґії, Голяндії й Люксембурґа почалася кульмінаційна дія найбільшого в історії збройного конфлікту.

Пригляньмося цим трьом країнам.

* * *

I. БЕЛЬҐІЯ — має 30.441 кв. кільом. простору (включно з округами Евпен і Мальмеді — 989 кв. кільом., що до 1919 р. були німецькими краями, і лише на основі версайського трактату Німеччина мусіла їх відступити Бельґії), ділиться на 9 провінцій з населенням понад 8 міліонів. Отже Бельґія це — розмірно найгустіше заселена країна в Европі (біля 300 мешканців на 1 кв. кільометрі). В південній частині країни живуть вальони, романського походження, які говорять французькою мовою, в північній мешкають флямандці, ґерманського походження, яких мова дуже близька до голяндської й до німецької народньої мови. Загально відомі визвольні змагання по війні не переводились між ними та всевладними в країні вальонами. В що виллється цей вічний конфлікт, годі передбачити. На всякий випадок він матиме вплив на відповідну силу держави й армії. Назагал у країні — 51,5% флямандців, 42,9% вальонів, 1% німців — решта інші. Релігія — католицька.

Бельґія врізується клином між дві великі европейські континентальні потуги, Німеччину й Францію. Побережжя Бельґії (Північне Море), довге 66 кільом. — це піски, недоступні насипи, що можуть бути тільки купелевими місцями (Остенда), а єдиний великий порт Бельґії, Антверпія, лежить при устю ріки Скальди, що є глибокий і лійкуватий. Що ж торкається оформлення поверхні — ділимо Бельґію на південну, промислову, що має багаті вугіллям гори Ардени, та північну, низьку, хліборобську, в загальному дуже врожайну. Підсоння — морське.

Бельґія — це зразок країни, що нею найбільш заволоділа й її використала людина. Багаті поклади камінного вугілля й заліза — створили тут величезний залізний промисл (машини, вогнестрільна зброя, металеві вироби) та ткацький промисл (полотна, коронки). Хліборобство північної частини Бельґії, стоїть вище інших країн Европи, а споживчий промисл дуже розвинений. Залізнича сітка — найгустіша в світі (30 кільом. залізничих шляхів на 100 кільом. простору), тож немає там місцевости, звідкіль було би дальше до залізниці, ніж 2—3 кільометри, а залізниць 13 разів більше, ніж на наших землях у межах колишньої Польщі.

Столиця — велике й гарне місто Брюсель, що його зараз же по першому налеті німецьких бомбовиків на брюсельське летовище 10. ц. м. проголошено відкритим містом.

Історія Бельґії сягає римських часів. Та подавати всі перипетії долі Бельґії, як держави, продовж довгих віків — годі. Теперішня Бельґія, як незалежна держава, існує від 1830 р., коли то з кінцем серпня почалося повстання проти Голяндії, а Національний Конґрес проклямував незалежність Бельґії. Королем вибрано князя Леопольда фон Саксон - Кобурґ. Збройна інтервенція Анґлії й Франції зліквідувала намагання Голяндії усунути новий стан. І відтоді існує Бельґія. По Леопольді І., що помер 10. грудня 1865 р., став королем його син Леопольд II., що в 1876 р. оснував велике кольоніяльне Міжнародне Африканське Товариство, що й стало початком бельґійської кольонії Конґо (про це — окремо). За його володіння дійшло в державі до багатьох змін і реформ політичного та економічного характеру. Він умирає 19. грудня 1909 р. Його наслідником стає його небіж, Альберт І. В пятому році його володіння почалася світова війна. Коли Німеччина зажадала згоди на перехід німецьких військ бельґійською територією — бельґійський уряд відкинув це домагання і 6. серпня 1914 р. виповів Німеччині війну. Німецька армія входить у межі Бельґії, здобуває твердині Ліеж, Намюр, Брюсель, Антверпію та обсаджує більшу частину країни, що переходить під німецьку владу. Бельґійський уряд переселюється 17. жовтня 1914 р. до Гавру. Ще перед перемирям у листопаді 1918 р. німецькі війська покидають Бельґію і король Альберт І. вертається 22. листопада до Брюсель. Признані версайським трактатом німецькі округи прилучує Бельґія в 1920 р. Король Альберт І. згинув трагічно перед кількома роками. Його місце заняв його син як король Леопольд III. Він і стоїть у проводі держави сьогодні.

Політичний лад Бельґії спирається на конституції з 7. лютого 1831 р., що її пізніше змінено в 1893 і 1921 р. Бельґія є конституційною, наслідною (з виключенням жінок) монархією (королівством). Владу має король з двопалатним парляментом. Армія — модерна вишколом і вирядом. Твердині — одні з найсильніших у світі.

Державний прапор: чорно-жовто-червоний.

Герб: золотий лев на чорному полі.

(—ий)

Америка і Голяндські Індії

= Вашинґтон, 13. 5. — Становище Злучних Держав до питання голяндських Індій зясував державний секретар Гуль заявляючи ось що: Американський уряд вважатиме всяку зміну доперішнього стану в Голяндських Індіях загроженням мира в цілому просторі Тихого Океану. Гуль висловив надію, що Японія додержить свого запевнення, що респектуватиме ненарушність Голяндських Індій. Заява голяндського міністра закордонних справ Ван Клефена в Льондоні про те, що Голяндія віддає від тепер до вжитку західніх великодержав свої природні джерела сировців викликала в японських колах велике затривоження. Ця заява вказує, що Голяндія зломила взяте на себе зобовязання не втягати Голяндських Східних Індій у воєнні дії в Европі. Японія вважає таке становище зміною дотеперішнього стану на Далекому Сході.

—o—

Новий анґлійський кабінет

= Копенгаґа, 12. 5. — З Льондону повідомляють, що Черчіль створив новий уряд В новому кабінеті обєдналися найзавзятіші ненависники Німеччини з усіх партій. До военного кабінету належать: премієр і міністр національної оборони Черчіль, президент міністерської ради Чемберлен, міністр закордонних справ Галіфакс, сторож королівської печатки Етлі, міністер безпеки Ґрінвуд, міністром війни є Іден, міністром летунства Сінклер, першим льордом адміралції льорд Александер. В новому кабінеті є представники ліберáлів, лейбуристів і консерватистів.

Зміна уряду у Румунії

= Букарешт, 12. 5. — Румунський кабінет під проводом Татареску зголосив свою димісію. Король приняв димісію і доручив прем. Татареску наново місію створити новий уряд. В політичних румунських колах заявляють, що румунський кабінет уступив не з огляду на останні міжнародні події, лише тому, щоби перевести в уряді консолідацію на широкій національній основі і допустити представників нових партій, передусім т. зв. Національної Селянської Партії. Очевидно, що метою цієї зміни є збільшити назовні престиж румунського уряду, у звязку з непевним положенням на Балканах.

—o—

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Німеччина у війні

II

Сучасна японсько-китайська війна, що тягнеться вже 2 роки, це справа може й цілого століття. Тут представники імперії сходячого сонця пробують протестувати, вони сподіються цей терен трохи скоріше опанувати. Знову ж їхні партнери уважають, що Китай може ждати і декілька десятиліть, аж сила Ніппону вичерпається і вони будуть горою.

На це щоб вести війну треба грошей і щераз грошей — казав Наполеон. Це було більш сто літ тому. Як же багато більше грошей поглитує сучасна, модерна війна. На жаль реферат з тієї ділянки випав доволі слабо ,а дискусія взагалі не розвинулась, бо прелеґент мусів скорше опустити виклад. Причина цього така, що передбачений для реферування тих справ державний секретар Райнгард, одна з найбільших фінансових голов сучасної Німеччини, був нагло перешкоджений і вислав в останній хвилині заступника, який — річ ясна — не мав належного часу, щоб виклад приготовити.

Своєрідною компензатою був за це виклад д-ра Кізеветтера про сирівцеве засоблення Німеччини. Нема сумніву, що ця проблема є одною з найважніших проблем, що рішатимуть у великій мірі про такий, або інший вислід війни. І треба ствердити, що підчас коли сучасна війна має у собі всі познаки війни наскрізь господарської і ведеться у великій мірі за доступ до сирівців, потрібних для пізнішого повоенного мирного вже розвитку кожної нації, то тим не менше потребує цих сирівців кожня з держав, що веде війну сьогодні на це власне, щоб війну цю взагалі могти вести. За вийнятком короткої польської кампанії, всі воєнні акти Німеччини, Франції і Анґлії звернені в першу чергу на господарське здавлення противника. Чейже це є суттю анґлійської блькоади. Так само німецька підводна акція має за завдання відтяти ворога від потрібних сирівців.

Отже нічого дивного, що людину, яка схотіла про таку важну ділянку реферувати, всі присутні дуже радо повитали. Треба підкреслити при тому те, що реферат був дуже основний і річевий. Вправді слухачі не дізнались про ніякі близчі статистичні дані, бо це у воєнний час не можливе, все ж прелеґент накреслив в загальних рисах сучасний сирівцевий стан в Німеччині, можливі перспективи в майбутньому та порівнальною методою представив положення в тій ділянці по другій стороні барикади, себто в Анґлії та Франції.

В загальному треба оціняти положення Німеччини, як сильне. Під оглядом харчів положення в Німеччині краще ніж у Анґлії, яка в двох третіх засуджена на довіз. Що до потрібних для ведення війни сирівців, зокрема нафти і смарів, то їх і в Німеччині як і по другій стороні барикади треба довозити. Коли ж іде про цей довіз, то тут положення Німеччини краще, бо підчас коли Анґлія мусить вести все через воду, яка сьогодні дуже підмінована і повна небезпек, то Німеччина має до диспозиції Балкан, Італію, ну і Совіти. Шлях цей не може бути загрожений Анґлією, підчас коли німецькі підводні судна держать у постійній небезпеці всі води довкруги Анґлії так, що є постійна небезпека, що призначена для Анґлії нафта, чи масло, якщо не попадуть в німецькі руки, то принайменше підуть на дно.

Притому на думку прелеґента, невтральні прийшли до переконання, що з Німеччиною краще торгувати, ніж з Анґлією. Це випливає з суті анґлійської господарської пенетрації, яка нормально завжди йде як наслідок політичного підбою (Індії). Цього бояться менші держави і волують мати до діла з Німеччиною, що вдержує з ними господарські відносини, але не мішається до їх політичних справ (Румунія). Такі погляди прелеґента в тих справах. Ця точка реферату стала м. ін. предметом гарячої дискусії.

„Передумовою політичної незалежности, є повна незалежність у справах виживлення", — цитував німецького міністра хліборобства Даре, — д-р Райшле, говорячи про німецьку харчеву ситуацію. Цей другий виклад з черги господарських, що охоплював одну тільки ділянку прохарчування, викликав серед слухачів, як показала жива дискусія, дуже велике зацікавлення. В основі німецької політики на полі прохарчування, лежать, говорив прелеґент, — три головні ділянки господарства, а це збіжева, мясна і молочна. Всі три ділянки виказали в останніх літах нац.-соціялістичного режиму великий зріст, що уможливлює прохарчування 80 міліонів німців, при сильному обмеженні довозу. З вибухом війни треба було з довозу деяких харчів зрезиґнувати. Так є нпр. з маслом. Недобір, який тут повстав, покрито завдяки хемічному зменшенню вартости молока. В той спосіб пється вправді гірше молоко, але є і масло. Річ ясна, що заведена карткова система причиняється теж до того, що браку масла не дуже відчувається. Крім цього, як головна напрямна в політиці прохарчування виступає піднесення продукційної вартости товарів і їх збільшення взагалі через посилену працю, винаходи, уліпшення, тощо. Ця засада провадиться в Німеччині від 1939 року і дала дуже гарні успіхи. Завдяки своєчасно заведеній картковій системі, всякі несподіванки на харчевому полі виключені, а виживлення армії і населення, завдяки вмілій внутрішній орґанізації і завдяки зовнішній політиці, що отворила державі нові ринки, на цілі літа запевнені.

Про орґанізацію і розподіл робучих рук в різних ділянках державного життя говорив державний секретар Сируп. Перейшовши головні напрямні нац-соціялістичної політики в цій ділянці, прелеґент спиниєся довше над справою безробіття та над середниками, завдяки яким його зліквідовано. З реферату відчувалося, як великою і складною є в Німеччині ціла машинерія орґанізації робучих рук та як докладно вона працює.

В циклю рефератів на внутрішно-політичні теми говорив державний секретар Штукарт про кермування державним кораблем в днях війни. Під кожним оглядом уважає прелеґент сучасне положення Німеччини краще, ніж в 1914 році. Сьогодні істнує лиш один фронт, держава забезпечена на сирівцями, має союзників і прихильних невтральних, а що найважніше, сьогоднішня Німеччина має провід, що стоїть на висоті завдання. Цього не було в 1914 році. Тоді була група розсварених партій і безсильний уряд, що не вмів опанувати ситуації. Крім того сьогодні мають союзники до діла з іншим народом, як тим, що жив в Німеччині в 1914 році. Факт цей визначається зокрема сьогоднішною моральною поставою німців до важкого завдання війни.

Вибух війни змусив перепровадити в системі кермування державою певні зміни і переставити багато ділянок на окремі рейки. Згідно з законом з 30. серпня 1939 року створено т. зв. міністерську раду для оборони держави, в якій проводить маршал Ґерінґ і в склад якої входить кількох міністрів (внутрішні справи, фінанси, комунікація), мін. Гес, як заступник канцлера Гітлера на становищі провідника партії, шеф ґен. штабу ґен. Кайтель і ін. Отся міністерська рада має право видавати закони і їй підпорядковані є всі інші міністерства. Засадничо марш. Ґерінґ, як предсидник тієї ради є сьогодні внутрішним диктатором Німеччини. Адольф Гітлер займається тепер тільки двома справами: збройною силою і закордонною політикою. Ця система дуже упрощує кермування державним апаратом та робить його гнучким і пристосованим до воєнних цілей.

Про значіння преси, радія і фільму у війні говорив згадуваний вже міністерський радник Фрітче. Щодо преси, то зараз з хвилиною перебрання влади в 1933 році перевів уряд в тій ділянці основну реформу. Визнаючи, що преса це могутній чинник у формуванні публичної думки та середник для виховування суспільности, усунено зразу з преси всі ворожі і чужі елементи (жиди, комуністи). Всім іншим хоч непартійним, була поставлена вимога формувати в майбутньому прилюдну опінію згідно з новим духом і новими потребами нації. При тому не стосовано ніколи цензури. Коли по кількох статтях даного редактора виявилося, що він далі пише на старий лад, позбавлялося його права писати. Прелеґент підчеркує, що санкції ці, в загальному були дуже мало стосовані. Просто не було потреби. Крім того режим виходив з заложення, що кожна газета має служити інтересам народу, а ніколи інтересам одиниці. Власникові часопису рішуче не вільно впливати на редактора що до справ редаґування.

Лінія ця проводжена теж у час війни. Дехто дивується, що немає сьогодні в німецькій пресі такого ентузіязму, як це було в 1914 році. Це переведено цілево. Уряд є проти соломяного вогню. Преса має натомість відповідно виховувати та впливати на гарт народу. Хвилевий запал зайвий тоді, коли не знати, як довго війна потриває.

Так само, щоб не допроваджувати до розпалювання пристрастей, німецький уряд заборонив т. зв. пропаґанду ненависти, що її — каже прелеґент — ведуть по другому боці барикади. До цього приноровлюється радіо і фільм. В радіо найцікавіша річ чужомовні авдиції. Перед війною говорило німецьке радіо на 9 мовах. Сьогодні на 31.

Дискусія була опісля дуже гаряча. До цього причинилася справа чужомовних авдицій і звязаний з тим німецький погляд на війну, її причини та її цілі. Ішло про те, як речі ці виясное німецька пропаґанда невтральному закордонові. Прелеґент виясновав німецьке становище: Війну завинила Анґлія своїми ґарантіями для Польщі. Без того можна було війну оминути. Анґлія, згідно із своєю методою сіяти неспокій на континенті, спровокувала Німеччину і накинула їй війну. Анґлія від триста літ стосує ту саму методу і розправившись з Еспанією і Францією, постановила тепер положити на лопатки Німеччину. Під покришкою оборони демократії і миру та свободи менших народів, проводить Анґлія політику імперіялізму й експльоатацію слабших.

Тому, що в дискусії виринула справа нім. »життевого простору«, який один дискутант очеркнув як імперіялізм, прелеґент мав обовязок розправлятись з тим твердженням. Він обстоював думки, що час давного імперіялізму і підбою менших народів рішуче і безповоротно минув, що в добі відродженої національної ідеї не можна ніяк думати про старі методи поневолювання народів. В кожньому разі Німеччина ніколи не думала вступати на анґлійський шлях. Менші народи повинні бути отже зовсім спокійні.

Тільки з огляду на обмежений час, не можна було продовжувати дуже цікавої і пристрасно веденої дискусії. Реферат, як і відповіді прелеґента на запити, були вміло видержані. Цілість робила добре враження.

Три чергові реферати з окремих ділянок внутрішної політики, представляли ролю німецької жінки у війні (пані Форверк), позицію молоді у воєнний час (ген. Фоґт), і воєнні завдання т. зв. Н. С. Ф. (начальник цієї орґанізації Гільґефельд).

*) »Краківські Вісті« ч. 37.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

15. Середа — Бориса
16. Четвер — Теодозія
17. Пятниця — Пелагії

—o—

ПОВІДОМЛЯЄМО всіх Вп. Громадян, які зголосилися на мужів довіря Українського Видавництва, що вкоротці дістануть від вас відповідні письма та вказівки.

— ЗМІНА ДОМІВКИ РЕДАКЦІЇ. З днем 14. травня ц. р. Редакція нашого часопису перенеслася з домівки при вул. Кармелітській 34 на вул. ОЖЕШКОВОЇ 7, до будинку, де міститься й друкарня Видавництва. При вул. Кармелітській залишається лише Адміністрація часопису та Дирекція Видавництва. Просимо всіх наших співробітників надсилати листи і дописи лише на цю нову адресу: „Краківські Вісті", КРАКІВ, ОЖЕШКОВОЇ 7, Число редакційного телефону 104-81.

Українському Громадянству Кракова до відома! В четвер 16. травня ц. р. починається наука в українській, державній вселюдній школі у Кракові при вул. Ґродській ч. 60. Управа школи взиває батьків, щоб явилися з дітьми точно в год. 8-ій рано в школі, звідкіля дітвора парами піде на богослуження, з якого вернеться до шкільного будинку, де в год. 9-ій відбудеться святочне відкриття школи в приявности батьків і запрошених гостей. Додаткові вписи до школи приймають ще в т-ві »Просвіта«, Ринок ч. 12, II пов. щоденно від 10—12 і від 4—6 попол. — Управа школи.

Короткі вістки

= ІТАЛІЙСЬКА МІЛІЦІЯ У ПОГОТІВЛІ. Італійська преса повідомляє, що під сучасну хвилю поверх міліон італійських вояків стоїть у поготівлі на кордонах Італії і ждуть приказу йти вперед.

= ЗАЛІЗНИЧИЙ ШЛЯХ БІЛГОРОД—НІШ заблькований. У суботу поблизу залізничого двірця Топчідер трапилася залізнича катастрофа, втрати матеріяльні великі, багато ранених. Поїзди не курсують, бо шлях заблькований.

= ЗМІНИ У ФРАНЦУСЬКОМУ УРЯДІ. Подібно, як у Льондоні, так теж і в Парижі дійшло до частинної зміни уряду. На провідні місця прийшли політики, ворожо наставлені до Німеччини. Очевидно прем. Рейно залишився на свому становищі. Прем. Рейно покликав до уряду в характері міністрів провідника републиканської федерації Марена й посла Іберненґері. Обидва ці міністри ввійдуть до воєнного кабінету. Очевидно, що французький кабінет ятиме на шнурочку англійської політики.

= ВІЙНА У ВИРІШНІЙ СТАДІЇ. Болгарська преса, як і світова, стоїть під враженням останніх подій, які запанували на заході. Політичні круги висловлюють зрозуміння для німецької протиакції. Часопис »Мір« підкреслює, що війна ввійшла тепер у вирішну стадію. Рішається доля Німеччини на тисячеліття.

= ЕСПАНСЬКО - ІТАЛІЙСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР. У Мадриді підписали торговельний договір: еспанський міністр закордонних справ Байґбадер й італійський амбасадор ґен. Ґамбара.

= 2.000 км. ЗАЛІЗНИЧИХ ШЛЯХІВ У НОРВЕҐІЇ УРУХОМЛЕНО. Німецькі залізничі піоніри урухомили в Норвеґії 2.000 км. залізничих шляхів. Крім цього німецькі піоніри відбудували 700 метрів залізничих мостів.

= ІТАЛІСЬКИЙ МІНІСТР КУЛТУРИ ГОСТЕМ У БЕРЛІНІ. В Берліні гостював кілька днів минулотижня італійський міністр культури Паволіні. Мін Паволіні прибув до Берліна на запрошення мін. д-ра Ґебельса.

—o—

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

Італійська преса повідомляє, що дивізія легких і скоробіжних американських кружляків відплила з Гавайських Островів у напрямі Манілі.

—o—

МАНЕВРИ ТУРЕЦЬКОЇ ФЛЬОТИ.

= Анкара, 13. 5. — На морі Мармара почалися маневри турецької фльоти, що триватимуть до 22. травня. В маневрах бере участь турецька підводна фльотиля. Торговельній фльоті заборонено запливати у визначений для маневрів простір.

—o—

Літературно-мистецький вечір

З НАГОДИ ВІКРИТТЯ БІБЛІОТЕКИ »ПРОСВІТИ« У КРАКОВІ.

В суботу 11. травня ц. р. українське громадянство у Кракові взяло численну участь у відкритті нової української бібліотеки при т-ві »Просвіта« у Кракові. Стару бібліотеку т-ва »Просвіта«, у Кракові, забрали поляки напередодні війни, вивезли всі книжки на вантажних автах і спалили. Знав ворог, де вдарити, щоб заподіяти якнайбільшу шкоду. На програму літер.-мистецького вечора з нагоди відкриття бібліотеки склалися такі точки: Привіт голови т-ва радн. Міськевича, який в коротких словах поінформував приявних про життя і розвиток т-ва »Просвіта« в Кракові, що істнує вже 42 роки. Бібліотека має сьогодні понад 1.000 чисел (рахуючи разом з часописами), в цьому 400 томів подарував громадянин Голувко. Відтак відбулося посвячення домівки т-ва, що його довершив місц. парох о. д-р Хрущ при співучасти о. Клюса й о. Кучабського. По посвяченні о. д-р Хрущ склав на руки голови щирі побажання гарного розвитку т-ва й бібліотеки. Літер.-мистецька сторінка цього вечора обіймала рецитації, співи і гру на бандурі. Прегарне вступне слово виголосила відома поетка Олена Теліґа, завсовуючи значіння книжки, як духової зброї. Рецитації сучасних поетів: Е. Маланюка, О. Ольжича, О. Теліґи, О. Лятуринської і Б. Кравцева у виконанні М. Врецьонівної, П. Поліщука і Я. Масляка переплітались з сопрановими сольоспівами п. Оксани Бурбелло при фортепяновому супроводі п. Л. Вахнянинівної. Гра на бандурі п. інж. Михайла Теліґи викликувала кожночасно рясні оплески.

Якнайкращу подуману імпрезу всеж — що треба таки замітити — псувало просто препогане пяніно. В загальному треба б побажати, щоб того рода імпрези влаштовувало товариство частіше, (навіть кожної суботи), очевидно з відповідно приготованою хочби й скромною програмою. Теперішня обширна домівка товариства дає йому змогу налаштати якслід товариське і культурне життя численної тепер української громади в Кракові.

—o—

Японія і війна на Сході

= Токіо, 12. 5. — Війна між Німеччиною і Голяндією, заява Голяндії про своє приступлення на бік Англії викликала в Японії незвичайно велике зацікавлення у звязку зі справою голяндських Індій. Англія й Америка заявили недавно, що на випадок втягнення Голяндії у війну вони переберуть опіку над голяндськими Індіями. Однак тому, що голяндські Індії мають дуже велике значіння для Японії і Манджуко, японський уряд стоїть на становищі, що не можна допустити до заняття Голяндських Індій чужою потугою.

Реакція Японії на останні події в Европі в таких обставинах дуже сильна. Японський кабінет рішив наново виявнити великодержавам, що Японія буде змагати до того, щоби вдержати дотеперішній стан у Голяндських Індіях. Міністр закордонних справ Аріта заявив, що всякий вплив европейських подій на зміну дотеперішнього стану в Голяндських Індіях не бажаний для Японії. В тому дусі поінформував амбасадорів Голяндії, Німеччини, Англії, Франції й Америки. Японський міністр війни Ґата заявив на одному засіданні, що тепер надійшов час взяти долю Японії в сильні руки, бо в обличчі внутрішнього і зовнішнього положення рішається розріст або упадок японського цісарства. **Японія більше ніж колинебудь мусить приготовитись на загальний воєнний стан, що потягне за собою нові жертви і тягарі для цілого народу. Треба усунути в тінь усі приватні інтереси в імя добра держави і здійснення великого діла відбудови та упорядкування Далекого Сходу.**

—o—

Проломання бельґійської лінії

= Берлін, 13. 5. — Зпоміж воєнних твердинь, що їх Бельґія здубувала проти Німеччини, бельґійці дуже сильно розбудовали оборонну лінію між твердинями Антверпією і Літтіх здовж каналу Альберта. — Укріплені твердині лежать тут одна біля другої. Всі оборонні можливості були дуже широко використані. Не зважаючи на те німецьким військам вдалося проломити сильні позиції між Гасельт і Мастріхтом. В сильній бельґійській оборонній лінії зроблено ось-так перший вилім, що є незвичайно важним успіхом.

—o—

ЗАХІДНІ ДЕРЖАВИ ЗАЙМАЮТЬ ГОЛЯНДСЬКІ КОЛЬОНІЇ.

= Копенгаґа, 12. 5. — Війська Англії та Франції — згідно з повідомленнями англійських та французьких джерел, висіли на обох головних островах західніх Голяндських Індій, а саме на островах Куракао й Аруба. Англійські війська обсадили Куракао, французи Арубу.

—o—

5.000 ГОЛЯНДСЬКИХ ВОЯКІВ ДІСТАЛОСЯ В ПОЛОН.

= Берлін, 13. 5. — Голяндські частини, що в першому дні наступу намагалися в укріплених становищах здержати німецький наступ, розбиті. З дотеперішних повідомлень число полонених, яких німецькі війська взяли в цих боях, сягає 5.000 вояків.

—o—

АНҐЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ БІЛЯ ГРЕЦІЇ.

= Атени, 12. 5. — Грецька опінія пильно слідкує за рухами англійської фльоти на Середземному Морі. Анґлія в останньому часі зміцнила сильно стежну службу довкола грецьких берегів. Легка фльотиля англійських контрторпедовців прибуває на води коло островів Киклядів. Також біля островів на Йонському морю зявилися анґлійські воєнні кораблі.

—o—

13 ДІТЕЙ ЗГИНУЛО ВІД БОМБ.

= Берлін, 12. 5. — 10. травня ц. р. три ворожі літаки бомбардували отверте місто Фрайбурґ-Брайсґав, хоч в ньому нема ніяких мілітарних обектів. Ворожі літаки скинули підчас нападу бомби на одному майдані, де в тому часі безжурно бавилися діти. Бомби вбили 13 дітей у віці між 5 до 12 літ.

»ХАЙ ЖИВЕ НІМЕЧЧИНА !«

= Міляно, 12. 5. — В пятницю вечором відбулися в Міляно великі демонстрації італійських студентів в користь Німеччини. Кілька сот студентів зібралося на одній площі з німецькими й італійськими прапорами з окликами на честь Мусолінія і Фірера та співали революційні пісні. Опісля юрба студентів пішла під німецький консулят і тут знову підносила оклики на честь Німеччини і Гітлера, викрикуючи »Еввіва Гітлер!«, »Еввіва ля Джерманія!«

—o—

ПРОТЕСТ ПРОТИ СТАНОВИЩА ПАПИ.

= Рим, 13. 5. — Проти папського органу »Осерваторе Романо« повстала в Римі гостра опозиція. В різних місцях міста публика викинула цей часопис з кіосків, порозривала і порозкидала по вулицях. Весь наклад ватиканського органу лежить як сміття біля кіосків. В той спосіб італійська публика запротестувала проти становища папського органу, що ставав виразно в обороні західніх великодержав.

—o—

Посмертні згадки

ІРИНА ГУСАКІВНА

абсольвентка гімназії і торговельного курсу, донька проф. Володимира Гусака з Бережан, померла 9. травня ц. р. у Кракові. Похорон відбувся в понеділок 13. травня ц. р. з каплиці на раковицькому цвинтарі в год. 5-ій пополудні. В. Й П.

МИКОЛА ВИШИВАНЮК.

Дня 3. травня ц. р. помер по довгій недузі Микола Вишиванюк, маґістер фільософії, учитель вселюдної школи в Люблині, у 47-ому році життя. Походив з Раківчика, коломийського повіту. Світову війну перебув в австрійській, опісля в Українській Галицькій Армії. Не маючи змоги працювати в рідних сторонах приняв учительську посаду в центральній Польщі, спершу на селі, опісля в місті Люблині, де провів послідніх 15 літ та зеднав собі загальну симпатію як учитель співу та дириґент хорів. М. Вишиванюк поклав великі заслуги для обеднання української громади в Люблині, яка в роках 1930—39 зуміла все таки зорґанізуватися, не зважаючи на неприхожі обставини. Був основником та довгі роки дириґентом українського церковного хору при церкві св. Йосафата в Люблині. Нічого дивного, що українська громада в Люблині болюче відчула несподівану втрату не заступного культурного діяча тимбільше, що важка недуга відірвала М. Вишиванюка якраз від підготови до Шевченківського свята, на якому мав він виступити як дириґент мішаного хору. В похоронах, що відбулися в неділю 5. травня ц. р., при участи 2-ох священиків, взяла участь ціла люблинська українська громада, а хор похоронними піснями провожав свого довголітнього дириґента на місце вічного спочинку. Над гробом виголошено кілька промов. В. Й. П.

Бл. † п.

ОМЕЛЯН СЕМЧИШИН

м-р прав львівського університету, режанщини, член усіх українських товариств бувший політ-вязень, орґанізатор Бе... помер по важкій недузі в Закопанім дня 3. травня 1940 р. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Комісарська Управа Фірми
Краків, Ринок число 30.

ЯКІВ ҐРОСС

поручає українській клієнтелі
порцеляну криштали лямпи

Дрібні оголошення

Потребуємо:

МУЖЧИН або **ЖІНОК** до розношення ґазет у Кракові. Заняття тричі в тиждень попол.

Помічника магазинера —заняття постійне. Рефлектанти мусять знати місто Краків. З провінції зголошень не приймається. Зголошуватися особисто до Українського Видавництва — Краків,, вул. Кармелітська 34, II пов.

КОРМЕЛЕЦЬКІ ЗІНА і СТЕПАН відізвіться. — Хто знавби де находяться, прошу подати адресу Краків, Ожешкової 7, друкарня. — Ніна і Гриць.

Пошукую своїх друзів: Івана Костура, Гука Пилипа та інших з села Тенетиськ к/Рав. Руської. Павлина Іван — Berlin O. 112 Pieskauerstr. 25. b. Lüdicka

Пошукую Заліска Андрія. Бондарук Федір з Луцька. Feucht waugen Bauern Hotel „Post"

Гнате Вовченко, Якиме Шкабой, Дмитре Мороз, подайте свої адреси, Чорнокосинський Маркіян, »Краківські Вісті«.

Д-р Мельник Михайло веде нотаріяльну й адвокатську канцелярію в Білій Підляшській в будинку городського суду.

Володимир Микитка з Медики пошукує своїх знайомих. Прошу писати на адресу: В. Микитка, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґ. 23/47. 2-2

Пошукую сестру Марійку з Мартинова, Богдан Ткачук, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґр 23/47. 2-2

Хто чувби щонебудь про **Д-ра Карла Коберського,** повідомить жінку до адміністр. »Краківські Вісті«. 2-3

Теольоґічні книжки видавництва Гердера продає **»КУЛЬТУРА«** Краків, св. Томаша 26. 3-3

ПОДАННЯ І ПРОХАННЯ

та інші переклади на німецьку мову, виконує: А. Терлецька і А. Терлецький — Краків, вул. Фльоріянська 55. *Християнська фірма.*

Пошукую свого друга Андрія Вацяка, Степан Мудрик, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Ляґер 23/47.

Ново відчинена кравецька робітня Миколи Панчака, Краків, Юліюша Лея 7 а, м. 10. 5-5

ПОЗІР!

Українська фірма **»ДОСТАВА«** поручає всім Всч. о. о. Парохам, П. Т. Союзам та Кооперативам **ЦЕРКОВНІ ТА ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ СВІЧКИ, КАДИЛА І Т. П.** по фабричних цінах. Просимо звертатися безпосередньо на адресу: Варшава, вул. Маршалковська ч 102, II »Достава«, або Белз — Українська Міщанська Кооператива. 3-3

Д-р Попович Мирослав, приймає в хворобах жіночих і дитячих щодня пополудні — Ярослав, вул. Сенкевича 3. 2-3

Яцко Оставчук, Братіслава, Масарикова тр. ч. 16. Slovensko. Прошу на цю адресу до мене писати. 5-5

Цукроварня в Переворську прийме двох кваліфікованих пекарських помічників, голоситися: Консум цукроварні в Переворську. 2-3

ЗАХАРІЯ БОСАК СИНИ
крамниця з залізом
КРАКІВ, вул. Купа 6.

Технічне знаряддя найдешевше купиш
У ФІРМІ **„ЗЕНІТ"**
КРАКІВ ВЕСТРІНҐ Ч. 6.
Українська Комісарична Управа.

Гуртівня шкіри
ф-ми КІНСТЛЄР і Сини
Краків, вулиця Дітля ч. 44.
в Українській Комісаричній Управі — поручає шкуру різного роду — тверді та мякі.

Фірма „ІНТРОЛІҐАТОР"
Спілка з обм. відп.
КРАКІВ, вул. Баторія 1. Тел. 180-55
виконує всякі переплетничі та ґалянтерійні праці.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА
АПТИКИ
„Під Золотою Короною"
КРАКІВ, ГОЛ. РИНОК 22.
поручає: »крем краси«, краєві та закордонні специфіки, перевязочний матеріял.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА
Аптики „Під Ескуляпом"
КРАКІВ, СВ. ГЕРТРУДИ 1.
поручає краєві та закордонні специфіки, перевязочні матеріяли, косметичні вироби.

БРАТТЯ БОСАК
СКЛАД ЗАЛІЗА
КРАКІВ, вул. св. Вавжинця 29.

Адвокат
ЯРОСЛАВ ПАДОХ
переніс канцелярію
на вул. Фльоріянську 15/II. п.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Ґубернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва. PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa DrukarniaDziennikowa". Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowastrasse 7, Fernsprecher 102-79